

Kvennablaðið kost-
ar 2 kr. innanlands
erlendis kr. 2 60
(90 cent vestan-
hafs) 1/2 vörðsins
borgist fyrirfram, en
1/2 fyrir 15. júlí.

Kvennablaðið.

Uppáðgu skrifleg
bandin við árs-
mót, ógild nema
komin sé til út-
gef. fyrir 1. okt
og kaupandi haf
borgað að fullu.

22. ár.

Reykjavík, 21. desember 1916.

Nr. 12.

„Á ferð og flugi“.

Það var um kvöldið þ. 20. okt. síðastl. sem »Ísland« létti akkerum og lagði af stað enn þá einu sinni til útlanda með æðimarga farþega innanborðs, þrátt fyrir ófrið og hættur, sem nú eru á ferðalög-um milli landa. — jafnvel þeirra hlutlausu. Daginn eftir var kosningadagur um allt land, þar sem við konur áttum í fyrsta sinni rétt til að ráða með karlmönnum, hverjir yrðu þeir »hamingjusömu« fulltrúar kjördæmanna á Alþingi næstu sex árin. Auðvitað útfyllti eg, sem hver annar góður þjóðfélagsborgari, minn atkvæðaseðil áður en eg fór og lagði þannig fram minn lilla skerf til kosningarúrslitanna í Reykjavík daginn eftir — þ. 21. október.

Vedrið mátti heita gott alla leiðina. Nokkuð hvast milli Reykjavíkur og Vestmannaeyja, en ágætt þaðan alla leið til Leith. Mátti heita að enginn farþega væri sjóveikur, þótt fáeinir lægju fyrir. Þegar skamt var komið frá Vestmannaeyjum, kom franskt herskip á móti okkur og spurdist víst fyrir um ferðir »Íslands« með merkjum, sem svarað var þegar í stað. Hafa þau eflaust þótt fullnægjandi, því við fengum óhindruð að halda áfram.

Í höfninni við Leith máttum við halda til 4 sólarhringa. Enginn fær, sem kunnugt er, að koma upp fyrir landgöngu-brúna, nema skipstjórinn 2 kl.st. á dag. Er því vistin á skipunum allan þennan tíma fremur dauflæg, þrátt fyrir góðan vilja allra að gera sér hana svo lítið óyndislega sem unt væri.

Annan daginn, sem við vorum þar, fengum við fyrstu kosningafréttirnar, frá Reykja-

vík og úr Árnassýslu. Vorum við heldur forvitin að heyra úrslit þeirra, en þau fengust ekki svo greiðlega. Hafði verið lagt til, að uppboð yrði haldið á þeim þannig, að hver, sem vildi heyra skeytið, byði í það, eins og venjulega er gert um hluti á uppboðum. Skyldi féð leggjast til Vífilsstaðahælisins. Vissum við ekki annað en þarna væru mestallar kosningafréttirnar frá landinu, og þóttumst því heldur brögð-um beitt, þegar skeytið var lesið upp og þar voru aðeins fréttir úr þessum 2 kjördæmum. Fyrir skeytið kom inn á uppboðinu kr. 103, og gaf norskur verkfræðingur þar af kr. 50 — eða bauð í skeytið. Varð gaman að öllu saman. Daginn eftir fengum við svo ókeypis allar fréttirnar úr flestum hinna kjördæmanna.

Síðustu dagana fengum við þær fréttir úr enskum blöðum, að Þjóðverjar hefðu þá síðustu viku skotið niður 35 norsk skip og dönsk á milli Englands og Norðurlanda, og um tilboð ensku stjórnarinnar, sem biði eftir svari þeirra Norðmannanna. Fór okkur þá heldur að litast að ófriðlegt mundi að ferðast þar á milli. Við hlíð »Íslands« eða nær því lá stórt hollenzkt skip; það sigldi út degi á undan okkur og var skotið niður rétt skamt frá úti í firðinum. — En ekki varð okkur mein að. — Sáum engin ófriðarmerki alla leið til Hafnar. Komum þangað kl. 10 síðd. 30. okt. eftir 10 1/2 sólarhrings ferð.

Í Höfn dvaldi eg að eins viku áður en eg lagði af stað á fund þann, sem eg átti að vera við í Stokkhólmi sem fulltrúi Kvenréttindafélags Íslands. Á þessum fundi skyldi stofna samband milli allra kvenréttindafélaga Norðurlanda, og höfðu þau sent sinn fulltrúann hvert. Fyrir »Hild Is-lenzka kvenfélag« heima, sem eftir lögum

sínum átti að vera kvenréttindafélag bæði í orði og verki, mætti frú Björg Blöndal.

Fundurinn var ákveðinn þ. 10.—11. nóv., og skyldu fulltrúarnir vera í 3 daga gestir sænskra kvenna. Fundurinn var því settur kl. 10 árd. 10. nóv. Frumvörp til laga höfðu komið frá finskum, dönskum og sænskum konum, en ekkert frá norskum eða okkur íslenzku konunum, enda fengum við ekki síðustu frumvörpin fyrir en í Höfn vegna illra samgangna. Var allmikið rætt um lögin og ýmislegt tekið úr öllum frumvörpunum. Á eftir voru tveir fundir. Var á fyrri fundinum skýrt frá og rætt, hvað gert hefði verið í hverju þessara 5 landa, bæði af konum og öðrum, til að auka og bæta fræðslu og kunnáttu kvenna í húsmóðurstörfum með skólum og námskeiðum. Á hinum fundinum var gerð grein fyrir ýmsum sérstökum störfum og stöðum, sem konur hefðu atvinnu við, og þeim launakjörum, sem þær ættu við að húa. Var það fróðlegt yfirlit, ekki sízt fyrir okkur íslenzku konurnar. Mun eg gera mér alt far um að fá þær skýrslur í Kvennablaðið síðar, því það getur orðið oss íslenzku konunum nauðsynleg bending, bæði um það, hvað langt við stöndum í mörgum efnum að baki kvenna frændþjóða vorra, og um það, hvaða leiðir eru heppilegastar fyrir okkur til að koma húsmæðrafræðslu vorri sem best áleiðis. Þessar skýrslur geta einnig orðið karlmönnum fordæmi um það, hvernig stjórnarvöld og löggjafar annara þjóða líta á þetta mál og hvað þau gera til að koma því í samilegt horf.

Á eftir fundinum, sama daginn, var okkur öllum boðið til miðdagsverðar hjá ýmsum af helztu konunum, sem stóðu fyrir fundarhaldinu í Stokkhólmi, og svo um kvöldið kl. 8¹/₂ til skilnaðar á kvöldsamsæti í Grandhótel. Var þar sungið og spilað af þektum söngkonum borgarinnar, ræður haldnar og margt fleira til fagnaðar. Skildum við þar að síðustu kl. 1¹/₂ um nóttina. — —

Margt var það í ræðum þessara kvenna,

sem eg hefði viljað taka heim í Kvennabl. Einkum var það ræða verksmiðjueftirlitsmannsins norska, frú Betzy Kjelsberg, sem var mjög eftirtektarverð. Sýndi hún þar fram á, hvernig norskar konur hafa stuðlað á allan hátt að umbætti og aukinni verklegri þekkingu kvenna, t. d. með hinum mörgu húsmæðraskólum, námskeiðum, búnaðarkvennaskólum og iðnskólum kvenna, sem stofnaðir hafa verið og reknir fyrir almannafé, margoft eftir tilhlutun og ráðum kvennanna sjálfra, — þá er auðséð, að nú eru norskar konur farnar að ráða með, þótt enn þá séu þær hvorki í þingsalnum eða ráðaneyti konungs. En þess verður vonandi ekki langt að bíða. —

Þá var enn þá eitt eftirtektarvert atriði í ræðu eða skýrslu frú Kjelsberg. Það voru dýrtidarráðstafanir norsku landstjórnarinnar og norskra bæjarstjórna og sveitastjórna. Þar eru konurnar allstaðar kvaddar að málum, allstaðar með, bæði í undirbúningsnefndum og framkvæmdanefndum. Meira að segja: Aðaldrættirnir í ýmsum dýrtidarráðstöfunum stjórnarinnar eru í fyrstu komnar frá konum. Það var á almennum stórum fundi, sem konur héldu í Drammen og buðu til borgarstjóra, bæjarfulltrúum og þingmönnum, að þær báru fram tillögur, sem voru samþykktar af fundinum sem áskorun til norsku stjórnarinnar um ýmsar dýrtidarráðstafanir og fyrirkomulag, sem stjórnin hefir nú tekið upp og virðist vera mjög heppilegt, enda eru konurnar þar með í allri samvinnu því viðvikjandi.

Ein af dýrtidarráðstöfunum er húsmæðrakensla, sú sem nú er sett á fót um endilangan Noreg og kostuð er að ³/₄ hlutum af norska ríkissjóðnum, en að ¹/₄ af sveitarsjóðum og bæja. Er það gert til þess að kostnaðurinn fyrir nemendurna verði tiltölulega enginn annar en tíminn, sem þær eyða til þess. Þurfa námskonur ekki að borga meira en 5 kr. mánaðarlega í Kristjaníu á þessum nýja skóla, sem eingöngu er ætlaður efnaþinni stúlk-

um og konum. Tilgangurinn er sá, að fá góð heimili og sparsamlega hússtjórn. Kostnað þann, sem þjóðfélagið leggur þannig fram, fái það margfaldlega endurgoldinn með betri heimilum og meiri hagsæni og sparsemi í daglegu lífi alþýðunnar. Frú B. Kjelsberg, sem er allra manna kunnugust högum alþýðunnar, með því hún er eftirlitsmaður allra verksmiðja, sem konur og börn vinna við, sagði um þetta efni: »Alþýðukonurnar vilja ekki læra þetta. Við verðum því að kaupa þær til þess. Því þetta verða húsmæðurnar að kanna«. —

Allstaðar hér á Norðurlöndum er mikið talað um »að spara« um þessar mundir. Norska stjórnin sendi konu bæði til Svíþjóðar og Danmerkur til að kynna sér dýrtíðarfyrirkomulagið þar og dýrtíðarhjálp og framkvæmdir þess opinbera. — Í Noregi finnst fólki, að konur muni hafa fult svo vel vit á slíkum hlutum eins og karlmenn. Yfirleitt eru það konur, sem hér á Norðurlöndum leggja bezt ráðin á um það, hvernig spara skuli í fæði þannig, að það veiti þó sæmilegt næringargildi. Eru það auðvitað hússtjórnarkenslukonur og reyndar húsmæður, sem þar leggja sig fram um að gefa góð ráð.

Í Svíþjóð er ekki síður dýrtíðin á dag-skrá en í hinum löndunum hér, og menn hollaleggja mjög um, hvaða fæðulegundir taka skuli í staðinn fyrir hið dýra kjöt, sem alþýða manna ekki getur keypt. Til marks um það skal eg geta þess, að forstöðukonan fyrir hinum landskunna »Fack-skola i huslig ökonomi« í Uppsölum spurði mig um, hvort selakjöt væri ekki hæft til manneldis á Íslandi og hvernig það væri þá matreitt. Sagði hún menn vera, mikið að ráðgera að reyna að nota það í kjöts stað, þar sem til þess næðist.

Ömögulegt er að ferðast um Svíþjóð, nema verða mjög tilfinnanlega var við hið feiknafarg og ótta manna við ófriðinn og horfurnar, eins og þær eru nú. Manni finnst næstum, þótt vetrarfrost og snjór séu nú farin að gera vart við sig, þá

standi menn á eldfjalli, sem geti gosið upp úr hvenær sem er. Dýrtíðin, sem hér er mikil, er auðvitað rædd af öllum. Sykurkort voru hér notuð í nóvemberbyrjun. Um miðjan mánuðinn var kvartað um, að Stokkhólmur væri mjöllaus að kalla. Kol fengu menn frá Þýzkalandi, en helzt líkur til að það yrði tregt framvegis. Allstaðar fanst á, að sparnaður var viðhafður. Í morgunverðum, sem oss fundarkonum voru haldnir á beztu hótellum, lögðu þjónarnir sjálfir kjötskamtana á diskana og voru þeir óvenjulega litlir. Svíþjóð er víðurkend fyrir sinn fína, mikla og góða mat á greiðasölustöðum. Nú fanst allstaðar á sparnaðurinn. Maturinn bæði minni og verri. Mikið kvartað um kjötleysi og kjötdýrtíð. Gott kjöt kr. 4,50—5,00 kílóid.

Í Noregi hefir stjórnin eða eiginlega Stórþingið veitt 25 miljónir króna til mjölkaupa fyrir allar þrjár mjöl-sortir: rúgmjöl, hveitimjöl og Grahamsmjöl til þess að enginn mjölsekkur verði meira en 20 kr. og þjóðin fái ódýrt brauð. Vörurnar sendast sveitafélögum og bæjafélögum og seljast í gegnum þau. Fyrirhafnarkostnaður má ekki fara fram úr 50 aumum pr. sekk. Til kola eða eldsneytis hafa verið veittar 15 miljónir, skift niður á sama hátt, eftir fólksfjölda o. s. frv. Margt fleira mætti um það tala, en hér yrði það of langt mál.

Af öllu því, sem eg hefi sannfrétt hér um dýrtíðarráðstafanir, virðist mér það vera Noregur, sem mest hugsar um alþýðuna. Norðmenn hafa ekki eins gamlar stofnanir og sjóði, sem þeir geta gripið til og hinar þjóðirnar. Þeir eru eins og ungir frumbyggjendur; þeir verða að hugsa um allt sjálfir. Þeirra sjálfstjórn er svo ung, að það er einskonar ruðningsvinna, sem þeir eru nú að vinna. Af öllu er þeim annast um ungu kynslóðina. Að henni verður á allan hátt að hlúa. Hana má hvorki skorta fæði, húsnæði eða þekkingu. Því vanda þeir skóla sína, því setja þeir nú um allt land upp alþýðufræðslu í hústjórnar- og bústjórnarskólum handa kon-

um með matargerðar-námsskeiðum og búnaðarskólum, sem ríkið kostar að $\frac{2}{3}$, en sveita- og bæjafélög að $\frac{1}{3}$. Sjálfir nemendurnir fá þau nær því ókeypis. »Alþýðukonurnar okkar þykjast ekki hafa efni á að kaupa sér þessa fræðslu. En hana verða þær að fá, ef þær eiga að geta staðið vel í stöðu sinni og þjóðfélaginu á að geta farið fram. Aldrei er meiri þörf á því líkri fræðslu og hagsýni en einmitt nú, sé slík kensla gerð almenn. Kostnaðurinn margvinst upp í meiri hag-

sýni á hverju heimili á öllu landinu«. — Þetta er sú hugsun, sem auðsjáanlega vakir fyrir norsku stjórninni. Hún er viðurkend fyrir sína frjálslegu og framkvæmdarsömu lýðstjórn, og virðist edlileg og sjálfsögð í landi, sem á allar sínar framfarir undir alþýðunni sjálfri. —

Eg mun síðar skýra nokkru nánara frá ýmsum þeim framkvæmdum norsku landstjórnarinnar, og bæja- og sveitastjórna, sem nýjastar eru og koma mest við alþýðuna.

Taurullur, Tauvindur, Balar, Fötur,
Kústar og allskonar Burstar
fást stöðugt hjá **Jes Zimsen**.

Í verzlun
Jóns Þórðarsonar,
Reykjavík,

er áreiðanlega alt af langbezt að kaupa:

Leirvöru, Glervöru,

Postulín, Búsáhöld,

Barnaleikföng, Skilvindur og Strokka.

Kartöflur fást ætíð hjá Jes Zimsen

Ávalt nógar birgðir af
góðum nýlenduvörum

hjá

== **Jes Zimsen.** ==

Hjá Jóni Björnssyni & Co.,

Bankastræti 8, Reykjavík,

fást mjög vandaðar og ódýrar

VEFNAÐARVÖRUR

LÉREPT, bl. og óbl. TVISTTAU. KJÓLATAU.

FLÓNEL. SILKI í svuntur. MORGUNKJÓLA-

TAU. NÆRFATNAÐUR karla og kvenna.

REKKJUVOÐIR. HÖFUÐFÖT. TVINNI allsk.

KVENSLIPSI. SÁPUR og ILMVÖTN í miklu úrvali.

Allskonar búsáhöld

hverju nafni sem nefnist.

Stærst og bezt úrval hjá

== **JES ZIMSEN.** ==

Verzlunin

Björn Kristjánsson,

Reykjavík, Vesturgötu 4,

selur allskonar **VEFNADARVÖRUR** af vönduðustu tegundum; litirnir óvenjulega haldgóðir.

Meðal annars má nefna: **Klæði**, enskt vaðwál, fatatau allsk., kjólatau, svuntutau, sjöl stór, mikið úrval; herðasjöl, karlmannaföt, þrjónnarföt fyrir börn og fullorðna o. m. m. fl.

Verðskrá sendist ókeypis þeim er óska.

Lesið!

Fyrir kvenþjóðina hvergi meira né betra úrval af tauum, silkjum og annari álnavöru. Ilmvötn, margar teg. Nýjar vörur með hverju skipi. Verzl. Edinborg, Hafnarstræti 14. ::

o

Langóðýrast, best og mest úrval af allri glervöru og húsaðöldum til jólaanna í verzl. Edinborg, Hafnarstræti 14. ::

o

